

Olethreutini 1

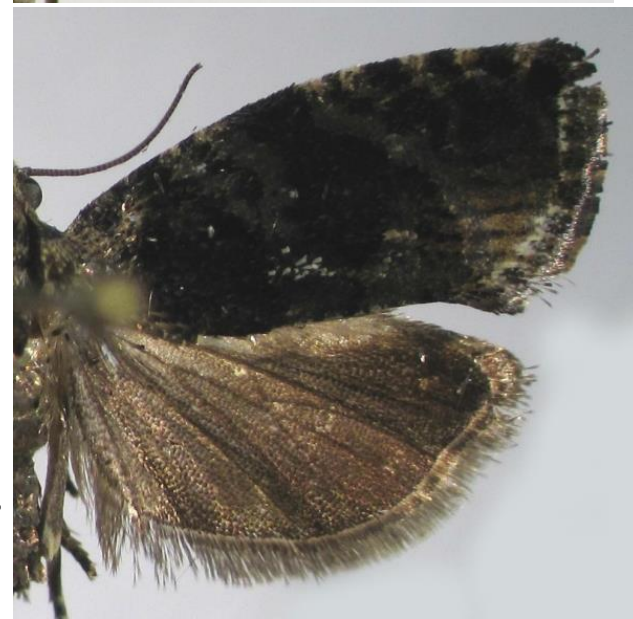
Eudemis, Apotomis etc.

Tips og ideer til indsamling og
bestemmelse

Eudemis

Eudemis porphyrana t.v. og *E. profundana* t.h.

Normalt er de to arter lette at kende. Den dobbelte kantplet er grå og mere åben foroven hos *porphyrana* og hvid eller langt mere hvid hos *profundana*, men på formørkede eksemplarer kan pletten næsten forsvinde. *E. porphyrana* bliver aldrig så mørk at tegningerne forsvinder og selv på mørke eksemplarer er der en lys linje indenfor frynserne i vingehjørnet. Ellers kan foderplanten hjælpe med bestemmelsen.

Eudemis porphyrana (Hb.)

DANIA:NWZ, PG57
Friheden /Mørkøv
e. la. 20.4., kl.
24.5.2011 E.Palm
Prunus padus

17-20 mm. Imago er ikke meget flyvende, men kommer af og til til lys i juli-august. Den er overvejende nataktiv. Tegningen kan være lidt kraftigere og lidt svagere. Det er et skovdyr.

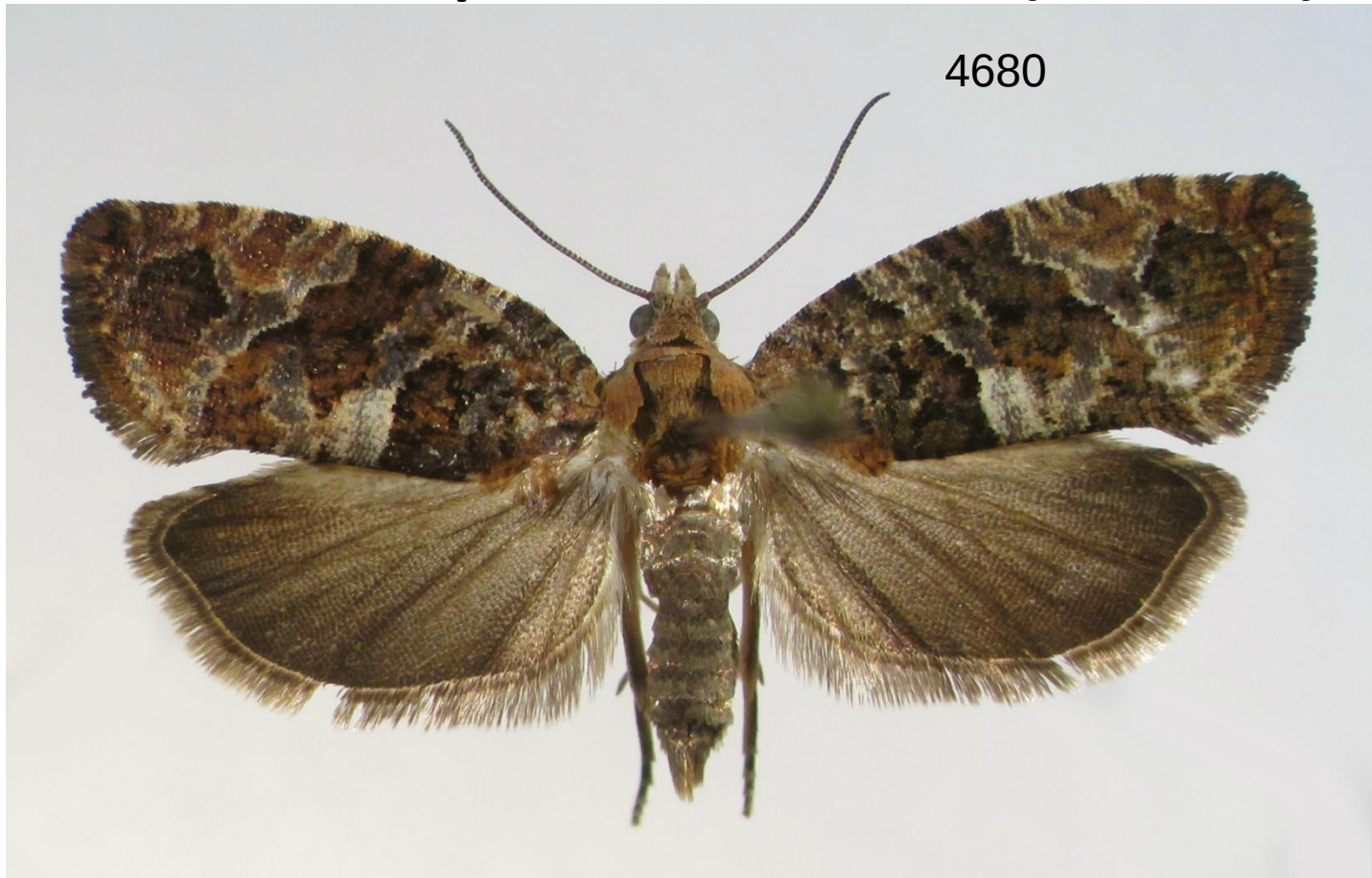
Eudemis porphyrana (Hb.)

Dania: LFM:Krenke-
rup Skov e.la.18.5.79,
kl.12.6.1979 E.Palm
Prunus padus

Larven ser man meget oftere end imago og den er let at klække. Den lever på Hæg (*Prunus padus*) i maj- først i juni, først i skuddene, senere i spundne blade. Også *Quercus*, *Malus* og *Crataegus* nævnes fra sydligere himmelstrøg.

Eudemis profundana (D.&S.)

Dania: SJ, NG20
Kalvø e.lq.4.6.15,
kl 2.7.2015 E.Palm
Quercus

17-21 mm. Imago er ikke meget flyvende, men kommer af og til til lys. Den er overvejende nataktiv i juli-august. Der er temmelig stor variation i tegningen. Den hvide plet, som normalt er meget karakteristisk for arten kan være helt forsvundet.

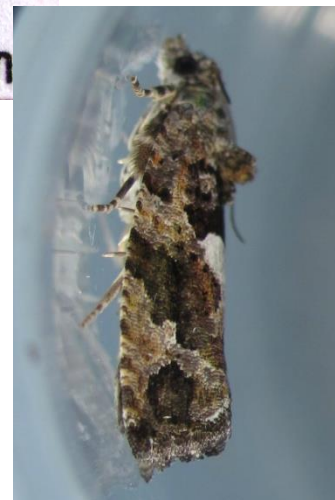
Eudemis profundana (D.&S.)

France (05) Hautes
Alpes; Prunières
ca. 1200 m.o.h.
14.7.2017 E.Palm

Dania: WJ, MG74
Tømmerby Nord e.
l. 17.5.2018, kl. 11.6.
18 *Quercus* E.Palm

Der er temmelig stor variation i tegningen. Den hvide plet, som normalt er meget karakteristisk for arten kan være helt forsvundet. Selv om forvingerne kan være næsten sorte som ovenstående, er der næsten altid enkelte hvide skæl tilbage af pletten. Larven lever i spundne blade af Eg i maj-juni. Den er let at klække.

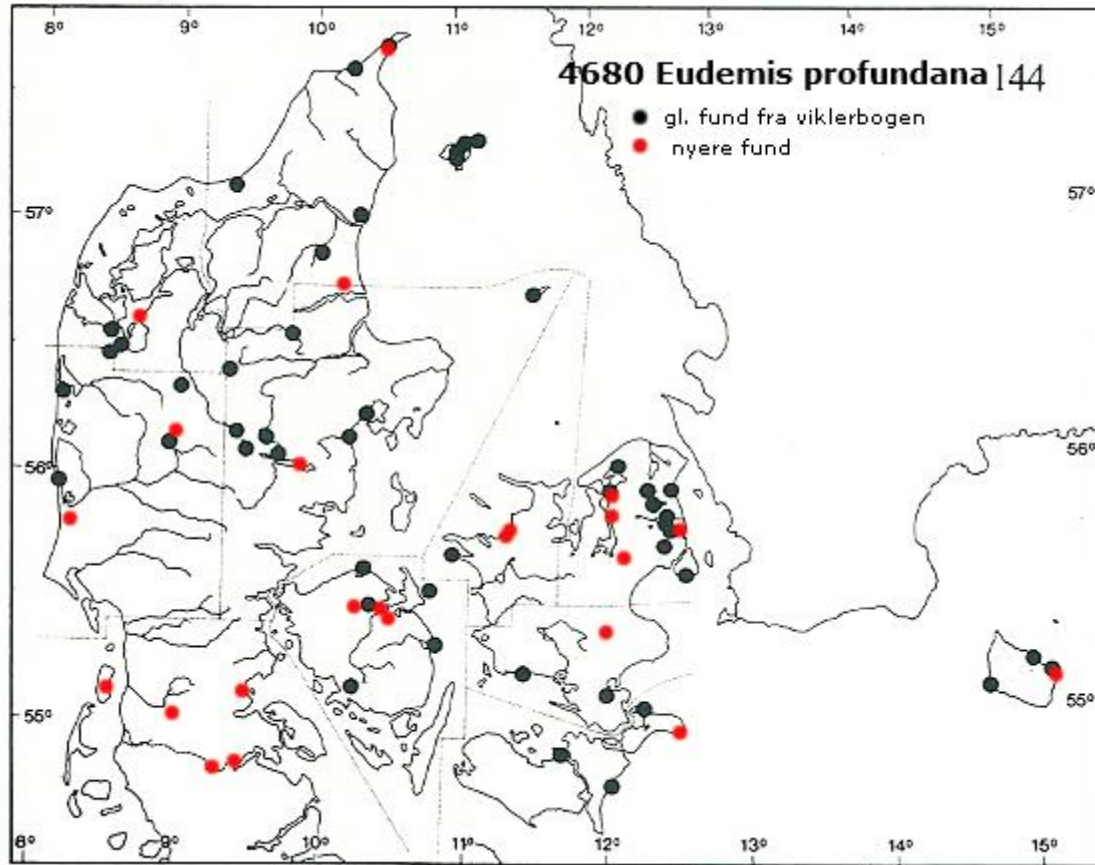
Eudemis profundana (D.&S.)

DANIA:NWZ, PG48
Sanddobberne
18.7.2011 E.Palm

Normalt kan man også skelne tegningerne på mørke eksemplarer, selv om den hvide plet også er formørket.

Eudemis profundana (D.&S.)

Artens nordgrænse går gennem det aller sydligste Norge, det mellemste Sverige og sydlige Finland. I øvrigt udbredt i Europa. I Danmark opfattede vi tidligere arten som sjælden, men det har vist sig, at den faktisk findes i hele landet. Der er nok flest i de jyske ege-områder, hvor den kan optræde i lidt større antal. Som regel træffes den ganske enkeltvist.

Aterpia corticana (D. & S.)

=charpentierana (Hb.)

4683

⌘ Arten optræder dog på den tyske liste fra Bayern og i ældre tid fra Slesvig-Holstein!

Aterpia corticana
Dorsholm
1.8.70
Karlsson

Arten har tidligere været meldt som dansk, men Karsholt og Larsen (1986, Ent. Meddr. 53:89-95) har godtgjort, at det sandsynligvis drejer sig om dyr fra Østrig indsamlet af Hedemann og fejletiketteret. Arten kendes fra Alperne og bjerge i Østeuropa. Den lever på *Aconitum* (stormhat). Den flyver sidst i juni-juli.

Selenodes karelica (Tgstr.)

4688

DANIA, S.J, MG90
Råbjerg Pt.
7.8.2017 E.Palm

12-14 mm. Imago flyver i juli-august sidst på dagen omkring foderplanterne. Arten er let kendelig på udseendet og flyvetiden.

Selenodes karelica (Tgstr.)

=*Froelichia textana* (Fröl.)

Dania NWZ:Bjerg-
sted Bk. e.la.11.7.79,
kl. 6.8.1979 E.Palm
Knautia arvensis

Larven er let at finde på *Knautia* i juni-juli, hvor den spinder knopper og blomster sammen. Den kan også gå ind i stilken og få planten til at se syg ud. Den lever ikke i rodstocken som nævnt i litteraturen. Den er let at klække.

Selenodes karelica (Tgstr.)

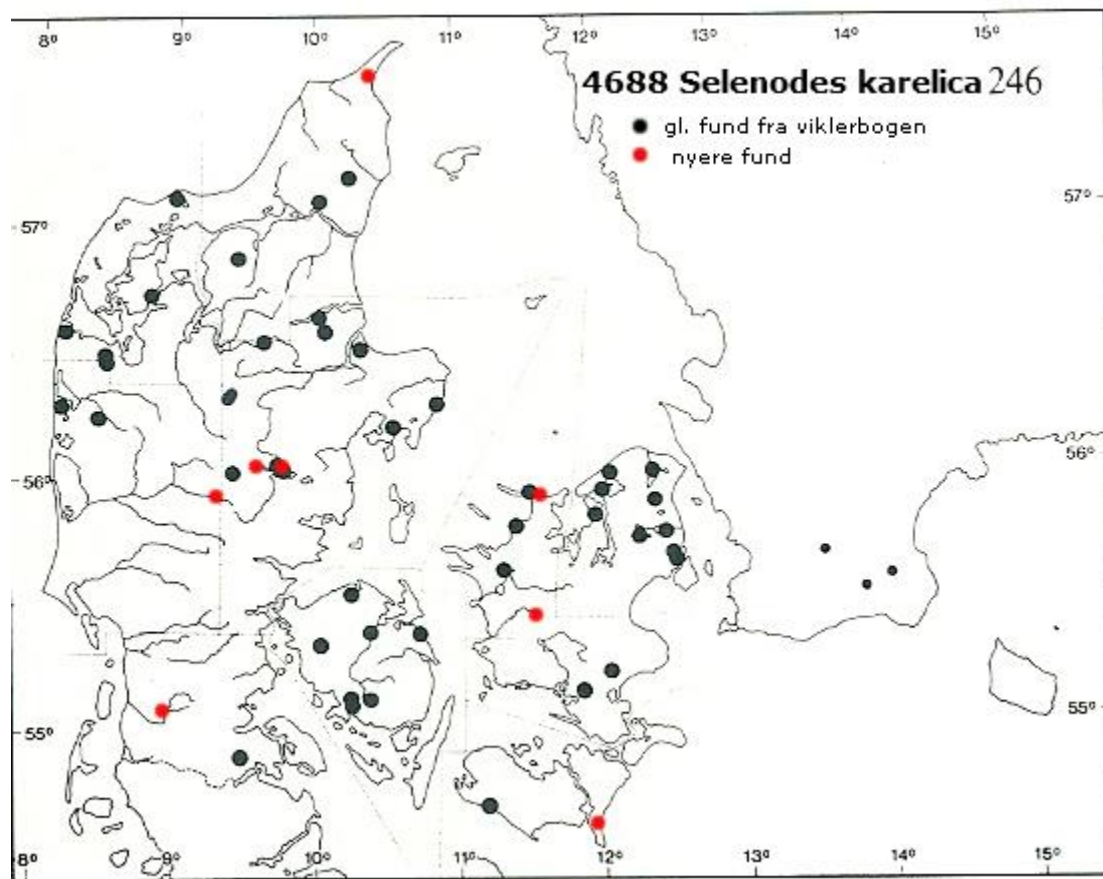

Dania: NEJ, NJ88
Bunken e.l. 4.6.18
KI.27.6.2018 E.Palm
Knautia arvensis

Der er ikke meget variation. Lidt lysere, lidt mørkere, og den lyse plet i vingehjørnet kan mangle helt.

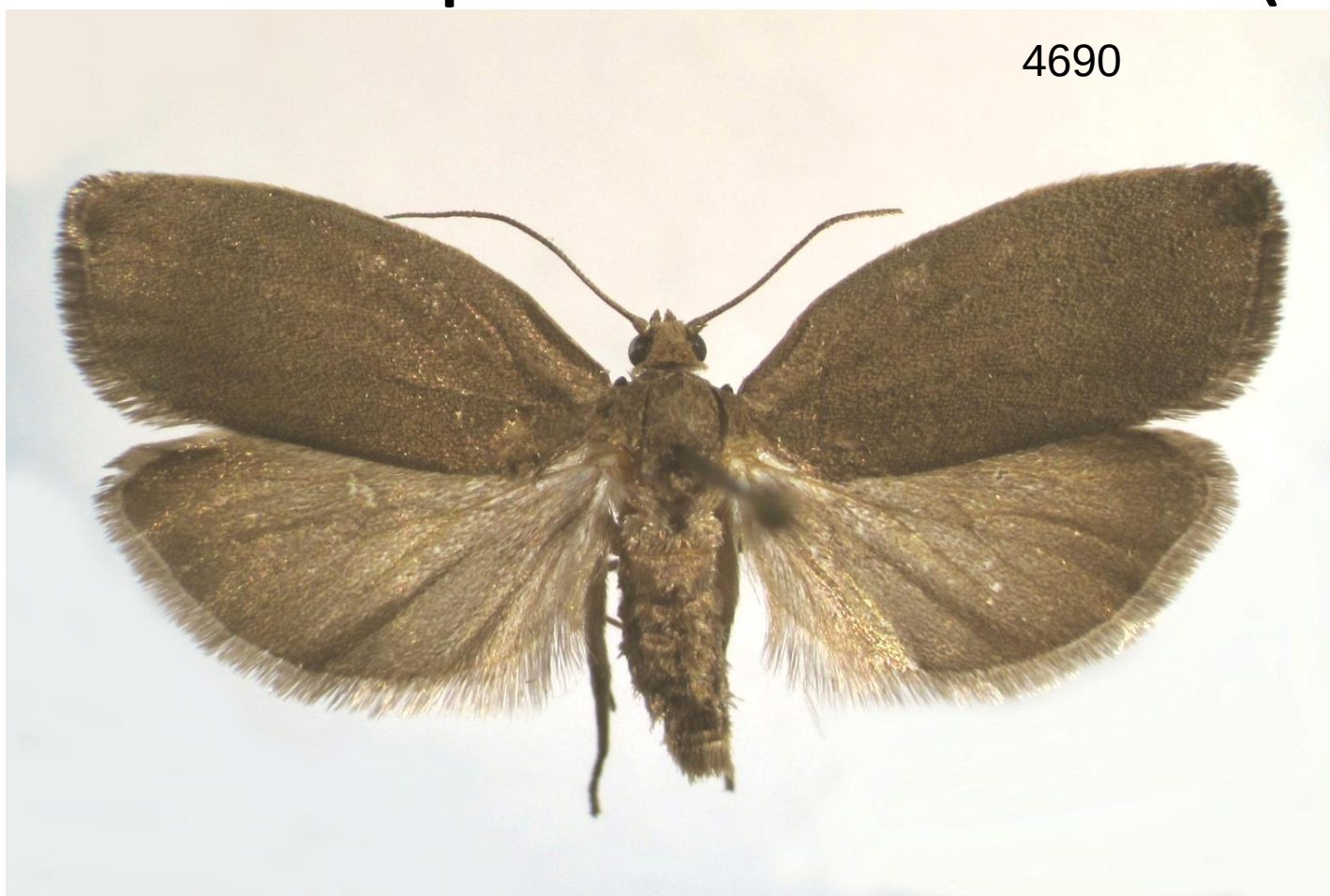
Selenodes karelica (Tgstr.)

Arten har en vestlig udbredelse i Europa, men kendes ikke fra Storbritannien eller Spanien. De østligste fund er i Ungarn. I Tyskland optræder arten først i Mellem- og Sydtyskland. I Skandinavien næsten kun langs kysterne i det sydlige. Også i Baltikum.

I Danmark kendes arten fra hele landet undtagen Bornholm, men der er langt mellem lokaliteterne i de Syd- og Vestjyske områder. Den er meget lokal, men ikke helt sjælden. Der er flest fund i Jylland, hvor også foderplanten er mest udbredt. Hyppigheden aftager mod syd. Den er sjælden i SZ, LFM og det sydlige Jylland.

Pseudosciaphila branderiana (L.)

Dania: SJ:Sottrup
Skov e.la.13.6.84, kl.
19.6.1984 E.Palm
Populus tremula

18-27 mm. Imago er nataktiv og lidet flyvende, men kommer til lys i juli-august. Den holder til i bævreaspektrat (også hvor planterne kun er knæhøje) eller i skove med bævreasp.

Pseudosciaphila branderiana (L.)

DANIA, SJ, MG92
Fårmandsbj. e.la.
5.6.2013, kl.17.6.13
Populus tremula
E.Palm

Arten holder til i skove, hvor der gror Bævreasp (*Populus tremula*), som er larvens foderplante. Larven er let at finde i maj og let at klække. Den lever i en bladrulle, og her kan man somme tider også finde puppen.

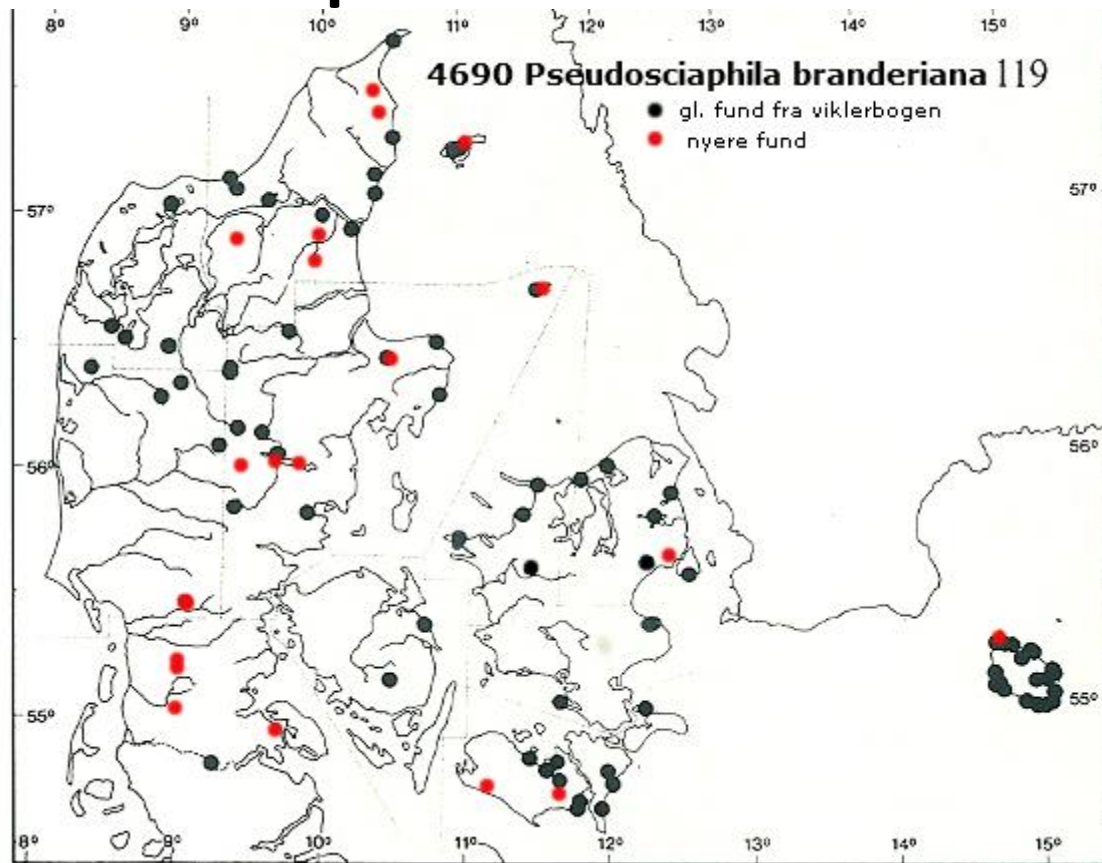
Pseudosciaphila branderiana (L.)

**Dania: WJ:Stuo-
bæk Krat/Hoosager
1.7.1980 E.Palm**

Arten kan have to kraftige lyse bånd eller være helt ensfarvet og alt derimellem. Men størrelsen gør den let kendelig.

Pseudosciaphila branderiana (L.)

Nordgrænsen går gennem det sydlige Norge, mellemste og nordlige Sverige og Finland. I Danmark er arten ikke sjælden, men temmelig enkeltvist forekommende mod nord og på Bornholm, men sjælden i det sydlige Jylland, på Fyn og Sydsjælland

Grå Apotomis

A. semifasciana t.v. er den mest variable og mest ensfarvede. Farven på begge sider af den sorte plet er den samme. Hos *infida* t.v. og *lineana* (for neden) er yderfeltet tydeligt lysere og *infida* flyver tidligere end de to øvrige. Den varierer ikke ret meget. *A. lineana* varierer en hel del, men er mere smalvinget end de andre og tegningen er generelt lysere, mere spraglet end hos *semifasciana*. *A. lineana* har gerne noget gult i tegningen. Hos *infida* er det gule begrænset til det indre område af yderfeltet.

Apotomis semifasciana (Hw.)

DANIA, SJ, MF79
Tingdal Pit
24.7.2013 E.Palm

16-20 mm. Imago er nataktiv men kommer fint til lys og somme tider også til sukkerlokning fra sidst i juni til august. Der er nogen variation. Specielt kan de lyse områder være mere eller mindre formørkede.

Apotomis semifasciana (Hw.)

**Dania NWZ:Ves-
terlyng Enghave
19.7.1978 E.Palm**

Arten findes omkring pil (*Salix*), både i pilemoser og skove med pil. Larven lever i spundne blade i maj og er let at klække.

Apotomis semifasciana (Hw.)

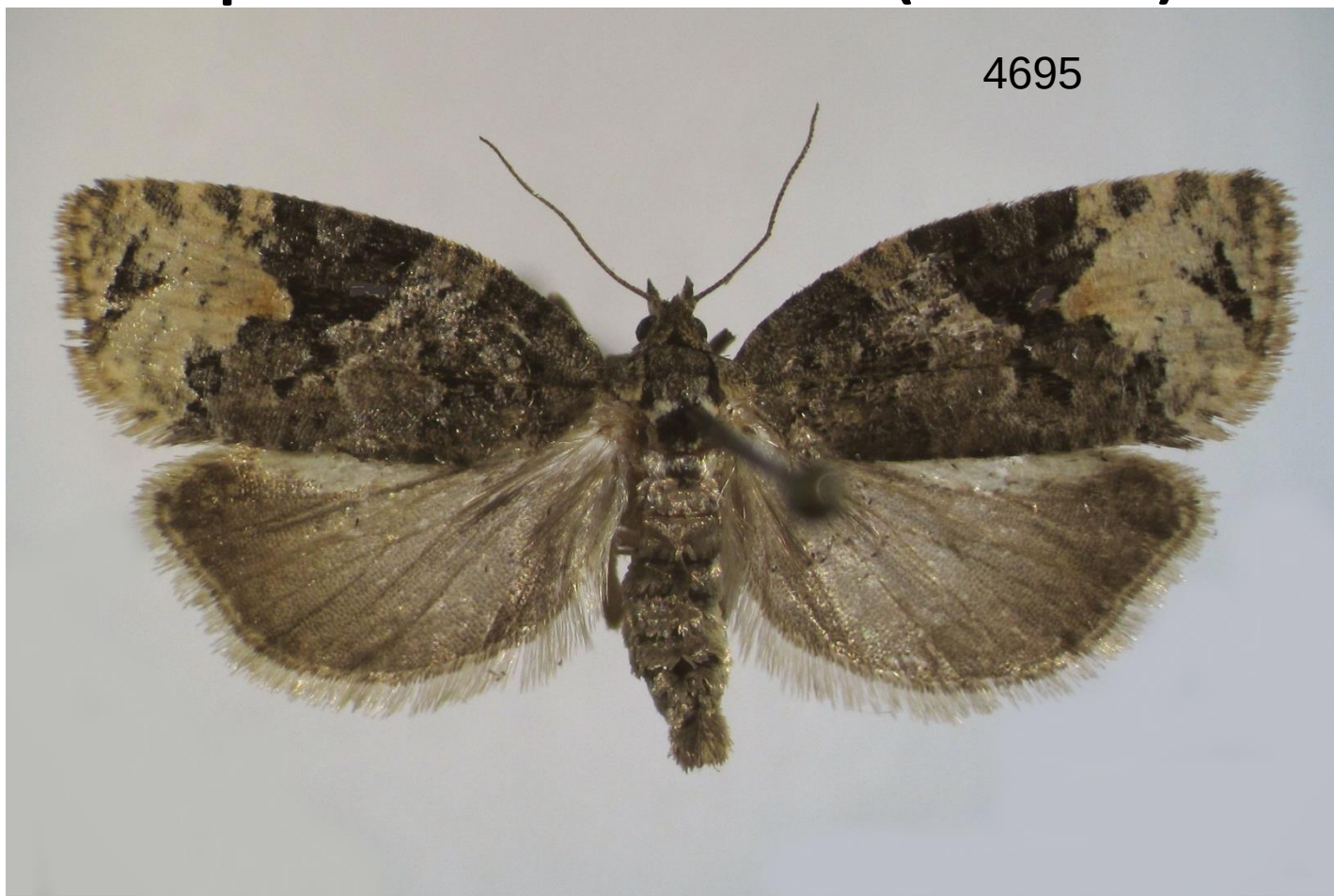

Dania NWZ:
Korshage/Rørvig
3.8.1978 E.Palm

Arten er vidt udbredt i Europa til nord for polarcirklen. I Danmark er den ret almindelig i hele landet.

Apotomis infida (Hein.)

Dania NWZ
Føllenslev
29.6.2009 E. Palm

17-21 mm. Imago er nataktiv, men kommer fint til lys. Der er langt flest i juni, men længere mod nord i Skandinavien er den fundet helt hen i august. Der er nogen variation, men arten er kendelig (specielt fra *semifasciana*) på den meget lyse, næsten strålende ydre del af forvingen.

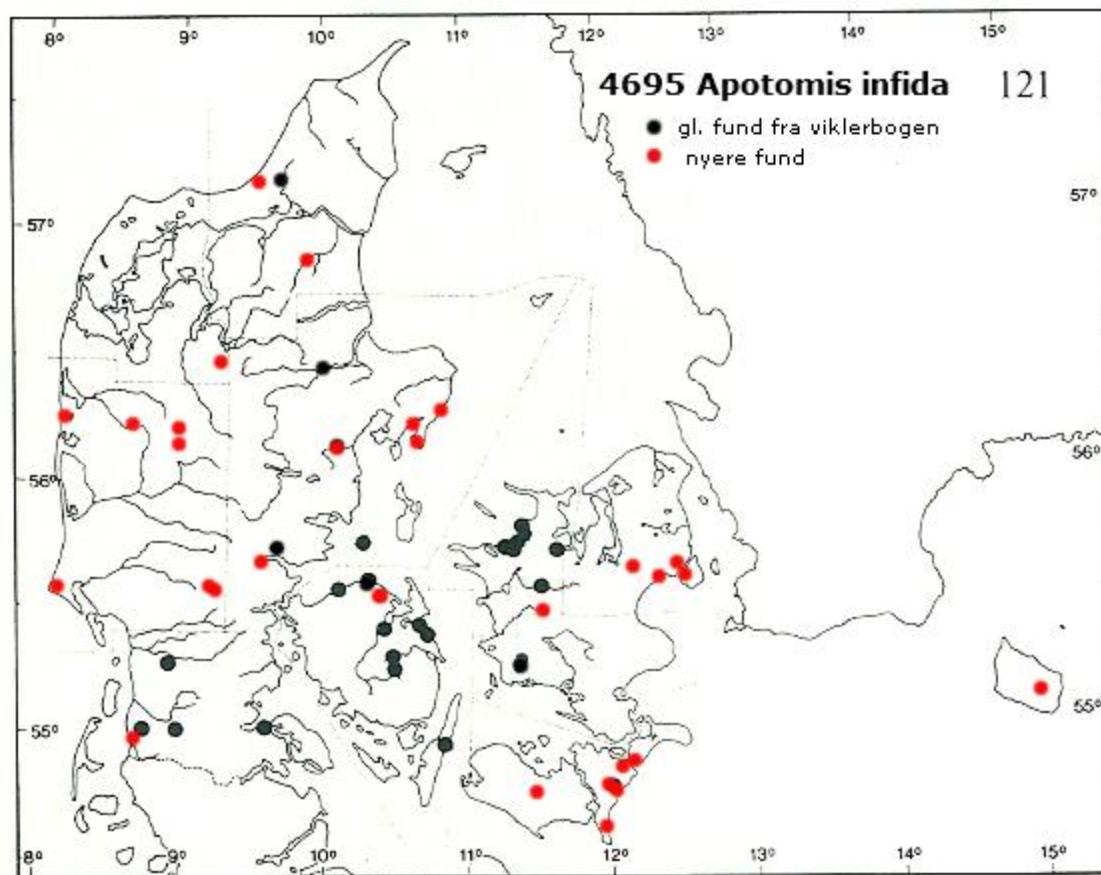
Apotomis infida (Hein.)

**Dania NWZ:Ordrup
v. Ordrup Næs
21.6.1979 E.Palm**

Larven er ikke kendt, men der kan ikke være meget tvivl om at den lever på pil (Salix), måske især de smalbladede arter.

Apotomis infida (Hein.)

Udbredt på den nordlige halvkugle. I Europa er den ikke kendt fra de udsatte norske vest- og nordkyster, men udbredt indtil Ural. Måske bliver den hyppigere mod nord. I Danmark er den sjælden, men tilsyneladende ved at udfylde udbredelseshuller (f. eks. NEZ, LFM og B). Altid enkeltvis forekommende. I Tyskland er den ikke kendt fra Slesvig-Holstein.

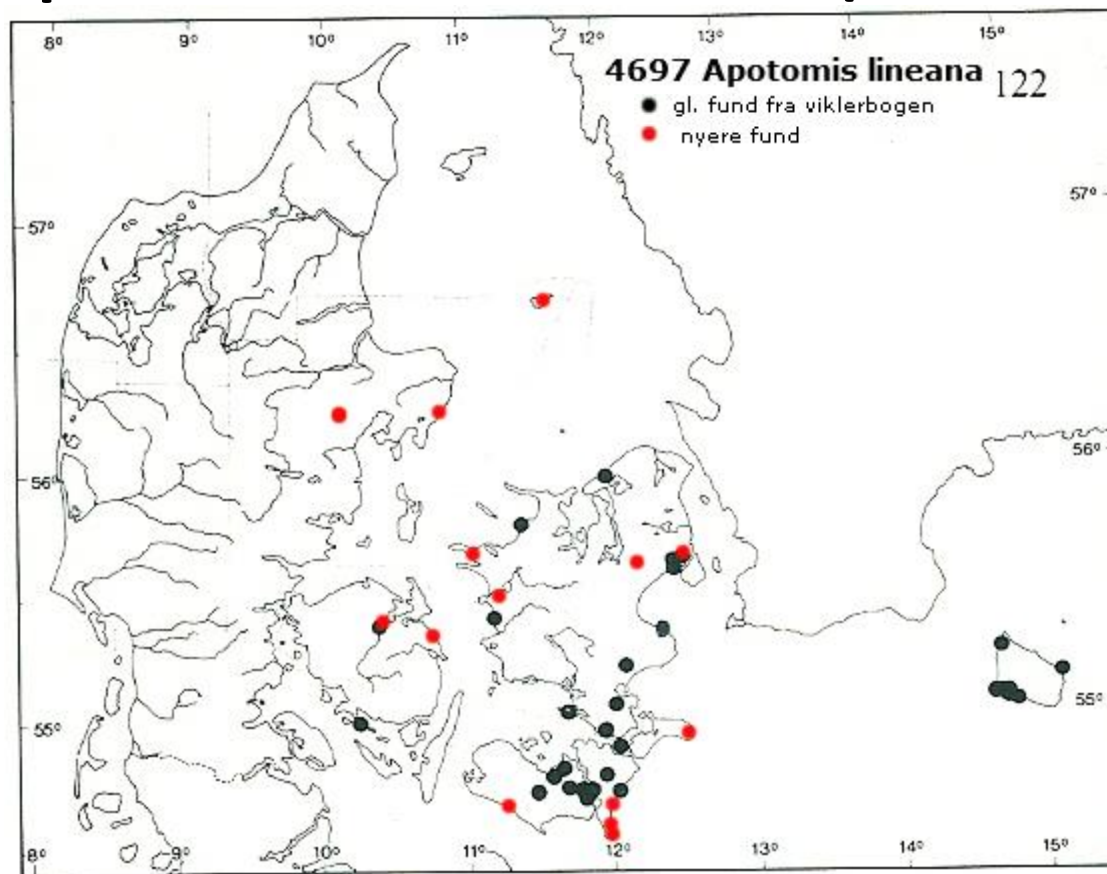
Apotomis lineana (D. & S.)

17-21 mm. Imago er overvejende nataktiv, men sidder om dagen på stammerne af de pile den lever på i juli. Den kommer til lys. Larven lever i maj-juni mellem blade af *Salix alba* og *S. fragilis* (smalbladede pilearter). Den er stærkt bundet til foderplanten, som ofte er plantet i parker som læhegn.

Dania NEZ:
Rødovre
28.7.1978 E.Palm

Apotomis lineana (D. & S.)

Nordgrænsen går gennem Danmark, det sydligste og sydøstlige Sverige og det sydligste Finland. Ikke fundet i Norge og Letland. Arten er meget lokal og normalt sjælden, men den kan ind i mellem optræde i lidt større tal på lokaliteterne. I Danmark kun 3 fund i det jyske område.

Apotomis lemniscatana (Kennel)

FENNIA Li: Inari. K-Pää
755 :51
7 7 1979
E. Laasonen leg.

15-19 mm. En bjergart, som er aktiv også i dagtimerne fra sidst i juni gennem juli i birkeregionen. Larven er ukendt men den lever formentlig på birk (*Betula*). Den forekommer i Skandinaviens bjerge.

Apotomis inundana (D. & S.)

Dania LFM:
Gedesby
1.8.1970 E.Palm

20-22. Imago er overvejende nataktiv og kommer villigt til lys i juli. Den holder til i skove med bævreasp som larven lever på. Den er let kendelig.

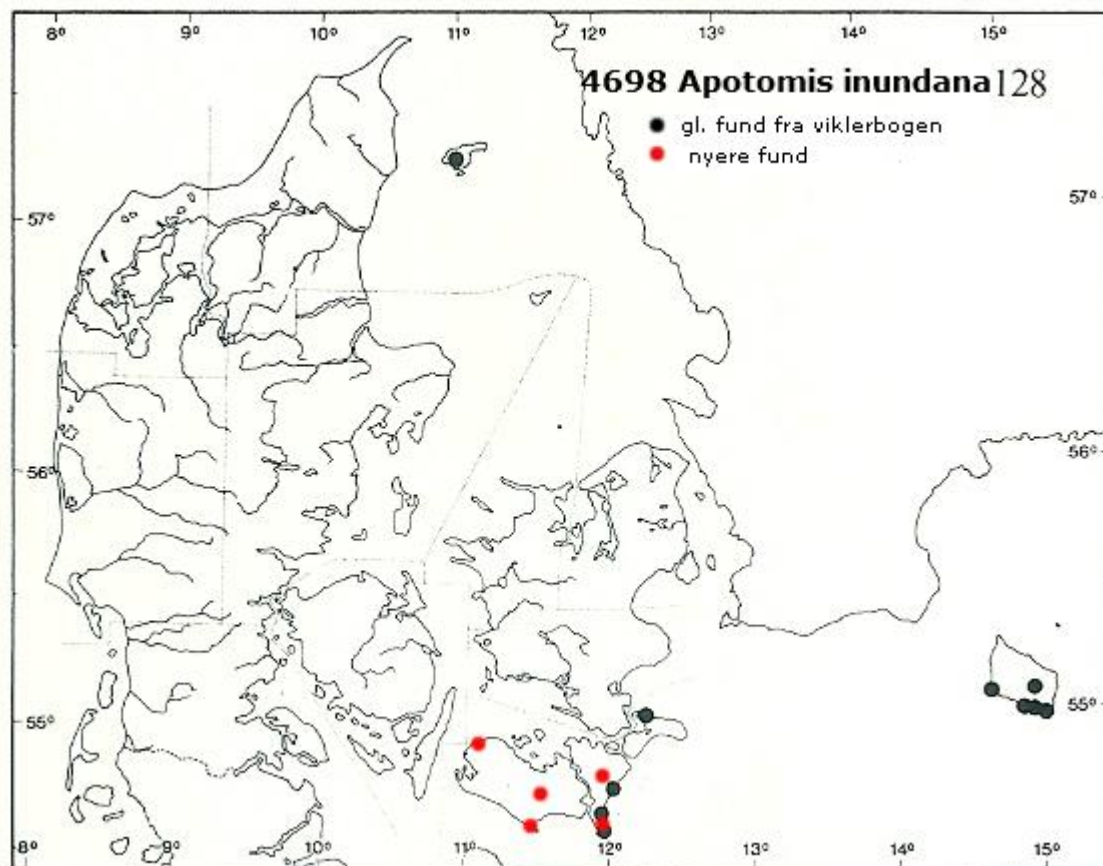
Apotomis inundana (D. & S.)

Dania LFM:Gedes-
by e.la.31.5.80, kl.
21.6.1980 E.Palm
Populus tremula

Larven lever i maj-juni i spundne blade af Bævreasp (*Populus tremula*).
Den er let at klække.

Apotomis inundana (D. & S.)

I Danmark er den nyindvandret. De første fund er fra 1956 og op gennem 60'erne og begyndelsen af 70'erne blev den fundet regelmæssigt. Så forsvandt den for igen at dukke op i LFM omkring 2006. Fra Bornholm er der et eks. i 2017.

Arten er udbredt i et bælte der dækker den nordlige og mellemste del af Europa. Den mangler helt mod vest. Nordvestgrænsen går gennem Belgien, Tyskland (også i Slesvig-Holstein, men ikke i Niedersachsen) og Danmark, men den er også fundet i det sydlige Norge og i hele den sydlige halvdel af Sverige og det sydligste Finland.

De danske sort-hvide Apotomis

Apotomis turbidana ø.t.v. med kridhvide tegninger i hele den inderste halvdel af forvingen, ikke kun på forkanten. *A. capreana* n.t.v. har kun enkelte spredte hvide skæl samme sted. Begge de to har en vinklet kant mellem den hvide spids og resten af vingen. *A. betuletana* ø.t.h. har en næsten lige afgrænsning mellem den lyse og mørke del af vingen ligesom *A. sororculana*, men denne er mindre, mere smalvinget og flyver tidligere end de øvrige 3 arter. Den har altid en sort vingspids, hvor også frynserne er sorte. *A. sauciana* (i bunden) har meget mørkere bagvinger og er ikke så stor.

Apotomis fra bjergene

A. boreana ø.t.v. ligner *A. betule-tana* så meget, at det ofte er nødvendigt med genitaleundersøgelse for at være sikker på bestemmelsen. *A. fraterculana* n.t.v. er en lille, temmelig smalvinget, mørk art, hvor vinklen mellem det mørke og lyse område danner en skarp vinkel ligesom hos den større *moestana* (ikke afbildet). Hos *lemniscatana* ø.t.h. er det hvide hjørne mere eller mindre opløst i pletter eller striber. *A. algidana* (ikke afbildet) ligner en mellemting mellem *fraterculana* og *Hedya atropunctana*. Eksemplaret n.t.h. er en meget afvigende form af *A. capreana* (fra Lithauen), som ligner de højnordiske arter meget.

Apotomis boreana Krogerus

19-22 mm. En bjergart, som flyver i den øvre del af nåleskovsbæltet og i birkeregionen i juli i Skandinavien. Mest enkeltvis forekommende. Der har stået en del blæst omkring artsretten. Den er oprindelig beskrevet som en stor form af *A. sororculana*, og også opfattet som synonym til *A. betuletana*, som den ligner mest.

FENNIA Li: Inari
760:54 Kattajärvi
23 6 19 79
E. Laasonen leg.

Apotomis turbidana (Hb.)

Dania NWZ:
Audebo •
12.6.1979 E.Palm

17-22 mm. Imago er overvejende nataktiv men kan træffes om aftenen eller findes siddende på birkestammen i dagtimerne. Den kommer villigt til lys.

Apotomis turbidana (Hb.)

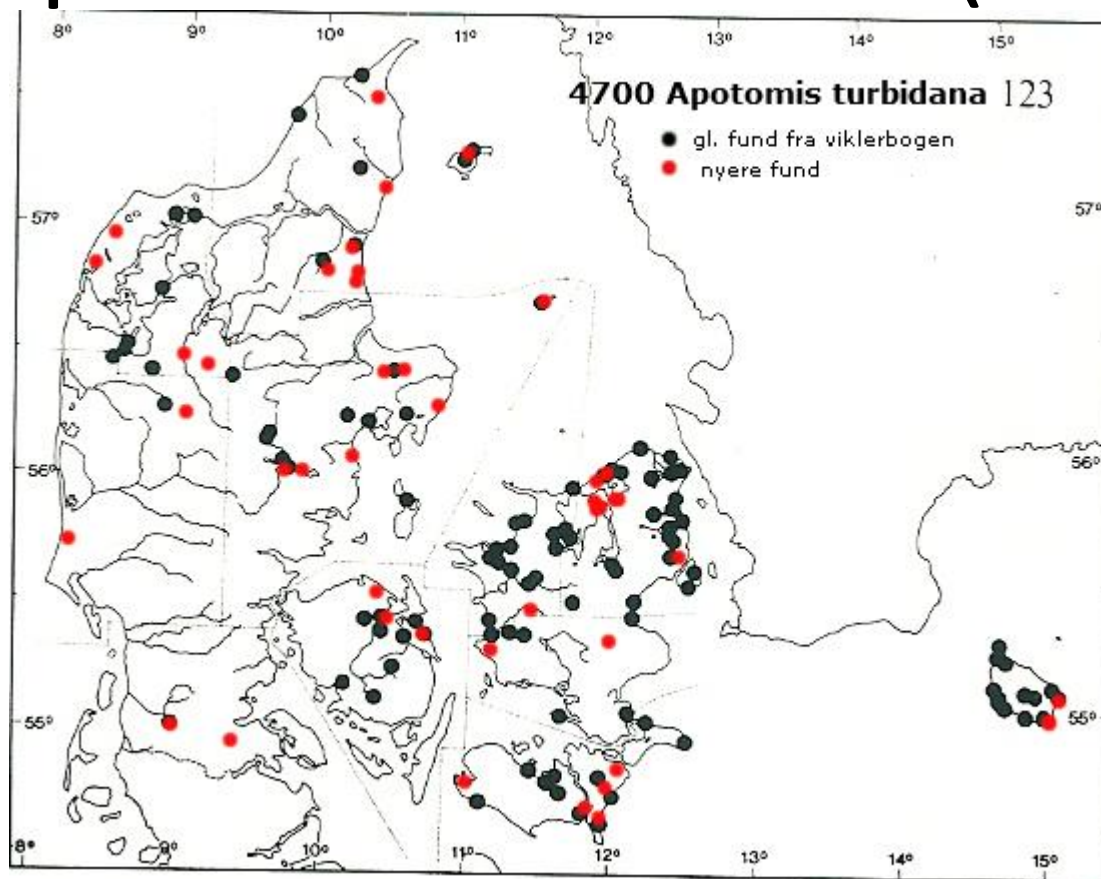

Dania NWZ:Eske-
bjerg Vesterlyng
e.la.31.5.1979, kl.
7.6.1979 E.Palm
Betula

Den holder først og fremmest til i højmoser med birk og birkeskove, men også på birkeheder og i hedemoser.

Larven lever i maj juni i bladroller af Birk (*Betula*) og er let at klække.

Apotomis turbidana (Hb.)

Arten kendes fra Nord- og Mellemeuropa (i Skandinavien op til polarcirklen). Den var tidligere ganske almindelig i hele Danmark undtagen i WJ og var kun kendt fra Draved i SJ. Der er stadig kun få fund fra dette område. Den er måske på tilbagetog. Jeg så den overhovedet ikke i NWZ de sidste 15 år jeg boede der.

Apotomis betulatana (Hw.)

Dania: SJ, MG81
Birkelev tuegrave
18.7.2014 E.Palm

18-21 mm. Imago er overvejende nataktiv og kommer ofte til lys, men kan også findes flyvende om aftenen i juli-august.

Apotomis betulatana (Hw.)

SUECIA:Öland
Sandby
5.8.2011 E.Palm

Larven lever i maj-juni mellem spundne blade af Birk (*Betula*). Den er let at klække. Arten kan findes lidt alle vegne, men foretrækker skove og parker.

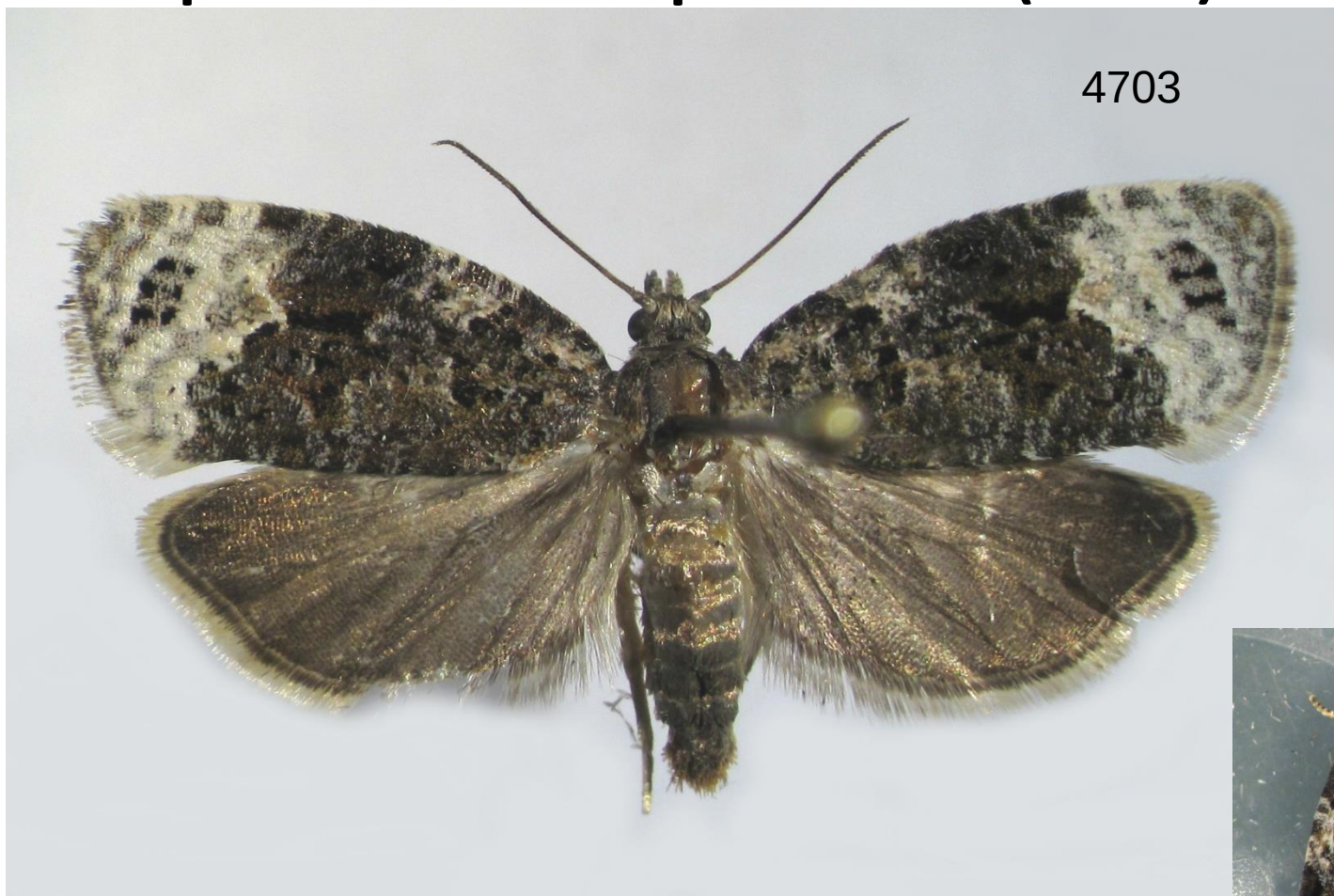
Apotomis betulatana (Hw.)

Dania: SJ, MF89
Sdr. Sejerslev
14.7.2014 E.Palm

Arten forekommer i Europa i de nordlige og centrale dele helt op til Ishavet. Den er almindelig og forekommer i hele Danmark.

Apotomis capreana (Hb.)

DANIA, SJ; MF99
Ellum e.la.13.5.17,
kl.13.6.2017 E.Palm
Salix cinerea

17-21 mm. Imago er overvejende nataktiv og kommer gerne til lys fra midt i juni gennem juli. Den kan også undtagelsesvis træffes flyvende om aftenen. Arten hører til i pilemoser og områder med pil.

Apotomis capreana (Hb.)

Dania: NEJ, NJ77
Råbjerg Mose e.la.
17.5., kl. 9.6.2014
E. Palm *Salix*

Larven lever på Pil (*Salix*) i mellem spundne blade (oftest i skuddene) fra sidst i maj til først i juni. Den er let at klække. Den foretrækker måske *Salix caprea* og *cinerea*.

Apotomis capreana (Hb.)

Udbredt fra Vesteuropa til Ural og videre til Japan. I Skandinavien går grænsen gennem det sydøstlige Norge, mellemste/nordlige Sverige og sydlige halvdel af Finland. I Danmark er arten fundet i hele landet, men den er ikke helt almindelig. Specielt i Jylland er der ikke så mange findesteder.

Dania WJ:Stoubæk
Krat/Hodsager
1.7.1980 E.Palm

Apotomis sororculana (Zett.)

14-18 mm. Imago flyver aktivt i dagtimerne eller kan bankes ud af vegetationen sidst på eftermiddagen. Den kommer sjældent til lys. Det er den tidligste af *Apotomis*-arterne. Den er fremme allerede allersidst i maj og juni.

Dania NWZ:
Kårup Skov
12.6.1978 E.Palm

Apotomis sororculana (Zett.)

DANIA, SJ, MF79
Tingdal Plt.
10.6.2013 E.Palm

Larven lever i august-september mellem spundne blade af Birk (*Betula*). Arten hører til i birkeskove eller blandede skove eller moser med birk.

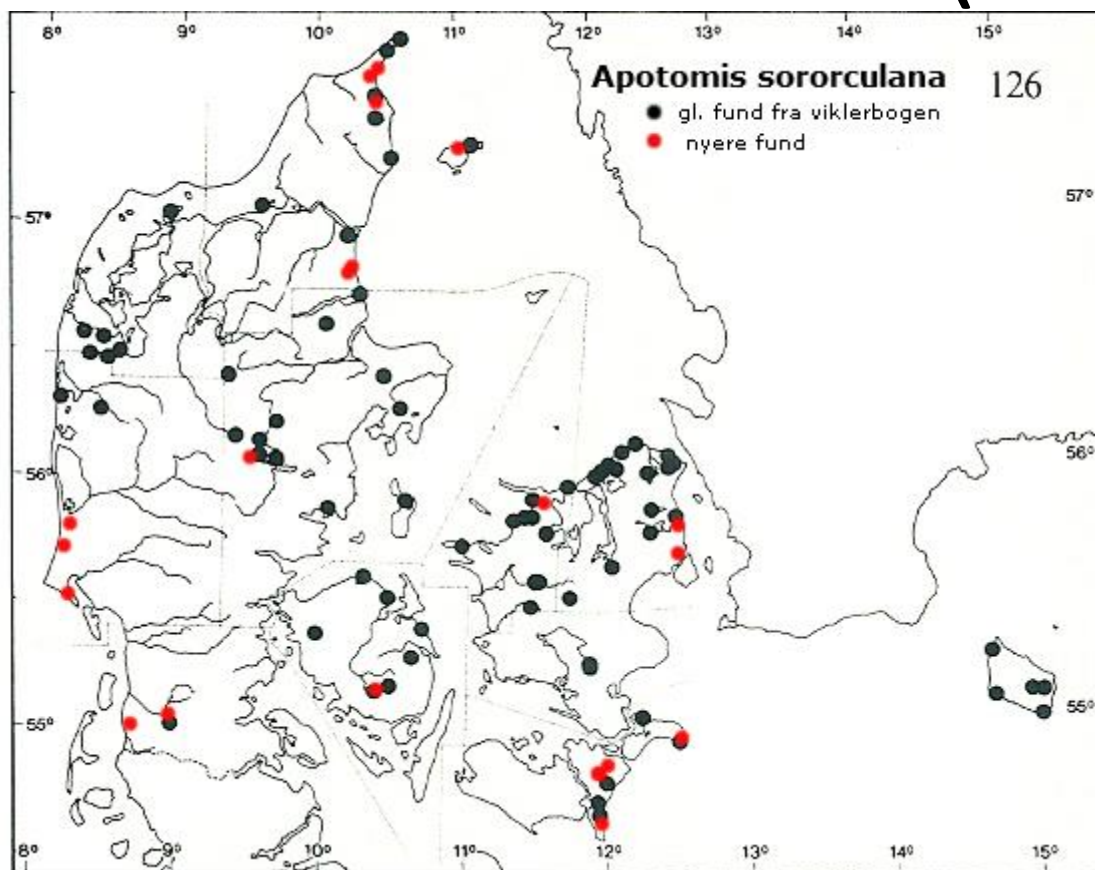
Apotomis sororculana (Zett.)

Dania: SJ, MF90
Løgumkloster
16.5.2018 E.Palm

Arten er udbredt i hele Europa undtagen i de sydligste dele. Mod nord når den til Ishavet. Den er også kendt fra Island.

Apotomis sororculana (Zett.)

Den er kendt fra alle dele af Danmark, men ingenlunde almindelig overalt. Lokalt kan den optræde lidt hyppigere (specielt i Nordsjælland og de nordlige og centrale dele af Jylland).

Apotomis fraterculana Krogerus

FENNIA
Li: Inari
760:54 Kattajärvi
8 7 19 75
E. Laasonen leg.

16-18 mm. Imago flyver i bjergområdernes birkeregion og kan bankes ud om dagen af dværgbirk eller pilebuske. Arten er fremme sidst i juni og første halvdel af juli og lever måske på birk. Larven er ukendt.

Apotomis sauciana (Fröl.)

**Dania NEJ:Lund-
by Bk. v. Ålborg
11.7.1980 E.Palm**

14-18 mm. Imago er ikke meget flyvende, men flyver frit eller kan bankes ud af blåbærrene sidst på dagen fra de sidste dage i juni gennem juli. Den kommer sjældent til lys.

Apotomis sauciana (Fröl.)

Dania: SJ, MG91
Lindet Skov e.l.21.5.
2018, kl.8.6.18 E.Palm
Vaccinium myrtillus

Larven lever i sammenspundne blade af Blåbær (*Vaccinium myrtillus*) i maj- juni. Den er let at klække, men normalt meget enkeltvist forekommende. Den er tæt knyttet til foderplanten og findes derfor i skove eller hedemoser med blåbær. Mod nord på fjeldheder.

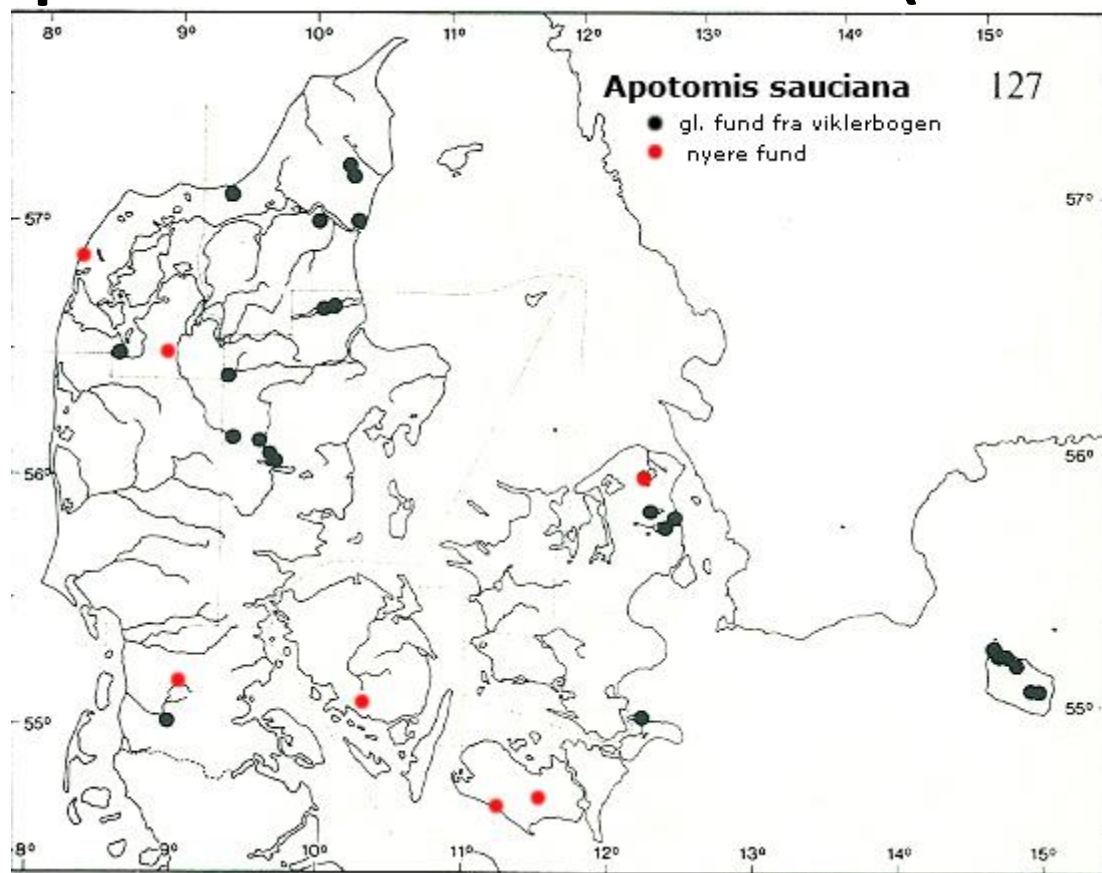
Apotomis sauciana (Fröl.)

Suecia Dlr.
Transtrandsfjället
Ö. Kalven
2.7.1990 E.Palm

Udbredt i de nordlige og centrale dele af Europa til Ishavet. Også kendt fra Sibirien og de nordlige dele af Fjernøsten.

Apotomis sauciana (Fröl.)

I Danmark er arten sjælden og ikke fundet så mange steder. Der er fleste i det nordlige Jylland og på Bornholm.

Orthotaenia undulana (D. & S.)

4711

Dania: SJ, MF99
Draved Skov e.la.
30.5.2015, kl. 12.6.
15 E.Palm Fredløs

16-20 mm. Imago er aktiv også om dagen i en lang periode fra juni til august. Sydpå er der flere generationer årligt. Den kommer villigt også til lys. Det er en af de almindeligste viklere i Danmark.

Orthotaenia undulana (D. & S.)

Dania: SJ, MF99
Ellum e.la.28.4.2014
kl. 10.5.14 E.Palm
Epilobium

Larven lever i spundne blade på en lang række lave planter allerede fra sidst i april gennem maj og er let at klække. Arten findes først og fremmest i lyse skove. Den kendes fra hele Europa (til Ishavet) og langt videre.